

Parade

PARIJS

Erik Satie woonde in een *placard* (kast) in Montmartre. Een ‘placard’, de omschrijving is van hemzelf, drie bij drie meter, op de tweede verdieping van nummer 6, rue Cortot. Later is er een museum van gemaakt, het kleinste museum van Parijs, dat in 2008 werd gesloten omdat het met drie bezoekers overvol was. In ‘de kast’ liep Satie voortdurend tegen zijn vriend op, de dichter Patrice Contamine de Latour. Ze deelden niet alleen de krappe ruimte, ze deelden ook een kostuum. De ene avond ging Satie in dat kostuum uit, de andere avond Contamine de Latour. De Spaanse dichter, die eigenlijk José Maria Vicente Ferrer Francisco de Paola Patricio Manuel Contamine heette, en geboren was in Tarragona in Catalonië, inspireerde Satie tot de pianosuites *Sarabandes* en *Gymnopédies* – beide woorden komen uit een dichtregel van hem. Wat hij met *gymnopédie* bedoelde is tot op de dag van vandaag onduidelijk, mogelijk een dans die jaarlijks in de antieke stad Sparta werd uitgevoerd; *gymno* komt van het Griekse woord *gymnos*, naakt. Een slowmotiondans uit de Griekse oudheid, de muziek is traag. Contamine de Latour was even excentriek als Satie, even inventief, geestig, en zo men wil, even gek. Hij leverde het libretto voor het ‘christelijke ballet’ *Uspud*, dat Satie in zijn spirituele peri-

ode componeerde. Satie woonde acht jaar met hem in de kast, van 1890 tot 1898. ‘Ik woon op de hoek van mijn verkoudheid,’ grapt hij. Het kon gemeen koud zijn boven op de Butte Montmartre, de Bult Montmartre, het hoogste punt van Parijs.

Lager in Montmartre, op twintig minuten lopen van de rue Cortot, had ik een appartement gehuurd. Op een dag bezocht ik het Musée de Montmartre, op nummer 12 rue Cortot, vlak bij het kamertje van Satie. Het atelier van Suzanne Valadon is daar nagebouwd. Suzanne Valadon was de enige vrouw met wie Erik Satie vijf maanden heeft samengeleefd, de gendarmerie moest uiteindelijk tussenbeide komen. Valadon schilderde niettemin het aardigste portret van Satie, in zwart pak, met wit boord als een anglicaanse priester en met het soort hoed dat goochelaars gebruiken voor hun grappen. Achter de glazen van een knijpbrilletje kijken geamuseerde ogen de wereld in.

Het atelier waar hij voor haar poseerde is een serre die zelfs het kleinste beetje licht uit de hemel opvangt. In dezelfde ruimte schilderde Pierre-Auguste Renoir het fameuze *Bal du Moulin de la Galette* en *La balançoire*, een vrouw in een lange witte jurk met blauwe strikken – op een schommel. Suzanne Valadon was trapeziste in een circus geweest voor ze met schilderen begon. Acrobaat op het smalle koord en, na een val die haar bijna fataal was geworden, model voor Renoir. Ook Toulouse-Lautrec vroeg haar als model, ze was klein, slank en volgens Satie beresterk.

Het Maison du Bel Air, waarin het atelier was gevestigd, heeft een forse tuin met uitzicht op het noorden van Parijs. Erik Satie schreef: ‘Je kunt hier tot aan de grens met België kijken.’ Toen ik dat in het museum onder zijn foto las, hield ik van de man. Het is overdreven en toch weer niet. Je kunt ver naar het noorden kijken vanaf de Butte, heel ver zelfs, en tegelijk klinkt het als een hallucinatie: ‘Ik kan tot aan de grens met België kijken.’ Te veel drank misschien, Sa-